

4. KDY A JAK SVĚŘIL KRISTUS PETROVI PRIMÁT?

Na jakém základu je položen Petrův primát, tedy papežův?

Zakládá se na vůli samotného Krista.

Kde se tato Kristova vůle objevuje?

Na stránkách evangelia a zčásti na stránkách Skutků apoštolů jsou přítomny „početné náznaky“, které ukazují Kristovu vůli připsat Petrovi zvláštní význam uvnitř kolegia apoštolů. Například:

On je jediný apoštol, kterému Kristus určuje nové jméno - Kéfas, které znamená „Skála“ (Petr). Evangelista Jan píše v tomto ohledu takto: „Ježíš na něj pohleděl a řekl: Ty jsi Šimon, syn Janův; budeš se jmenovat *Kéfas* (což se překládá: Petr)“ (*Jan 1,42*). Ježíš neměl zvyk měnit jméno svým učedníkům. Za určité okolnosti zdůraznil přídomek „synové hromu“, zaměřený na syny Zebedeovi (*viz Mk 3,17*), který dál už není používán. Pán Ježíš nikdy nepřipsal nové jméno nějakému svému učedníkovi. Ale udělal to s Petrem, kterého nazval *Kéfas*, řecky přeloženo *Petros* a latinsky *Petrus*. Bylo přeloženo právě proto, že to nebylo jen jméno; bylo to „pověření“, které *Petrus* dostával tímto způsobem od Pána. Nesmíme zapomenout, že ve Starém zákoně byla změna jména všeobecně předehrou ke svěření nějakého poslání (*viz Jan 17,5; 32,28 a násl.*). Nové jméno *Petrus* se vrátí vícekrát v evangeliích a zatlačí nakonec původní jméno Šimon.

Další náznaky jsou:

- Petr je po Ježíšovi nejvíce zmiňovanou a citovanou osobností v novozákonních spisech: je zmiňován 154krát s přezdívkou „skála“, „kamenné skály“;

- Evangelia nás informují, že Petr je mezi prvními čtyřmi učedníky Ježíše Nazaretského (*viz Lk 5, 1-11*);
- v Kafarnau se Mistr ubytovává v domě Petra (*viz Mk 1,29*);
- když se zástup na břehu Genezaretského jezera tlačí na Ježíše, Ježíš si mezi dvěma loděmi tam uvázanými na lanech volí Šimonovu loď (*viz Lk 5,3*), a tak se Petrova loď stává Ježíšovou katedrou;
- když se za zvláštních okolností Ježíš nechává doprovázet pouze třemi učedníky, je Petr vždy vzpomínán jako první ze skupiny: tak je to při vzkříšení dcery Jairovy (*viz Mk 5,37; Lk 8,51*), při proměnění na hoře (*viz Mk 9,2; Mt 17,1; Lk 9,28*) a nakonec při agónii v Getsemanské zahradě (*viz Mk 14,33; Mt 26,37*);
- na Petra se obracejí výběřčí daní pro chrám a Mistr platí za sebe a pouze za něho (*viz Mt 17, 24-27*);
- Petrovi jako prvnímu umývá nohy při poslední večeři (*viz Jan 13,6*);
- jen za něj se modlí, aby neochabl ve víře a aby v ní mohl utvrzovat ostatní učedníky (*viz Lk 22,30-31*).

Je si Petr vědom této své zvláštní pozice?

Ano.

- ❖ Je to často on, kdo jménem svým i ostatních mluví a žádá vysvětlení nějakého těžkého podobenství (*viz Mt 15,15*) nebo přesný význam nějakého předpisu (*viz Mt 18,21*) nebo formálního slibu nějaké odměny (*viz Mt 19,27*);
- ❖ je to on, kdo řeší překážku v jistých situacích, zasahuje jménem všech. Když se Ježíš zarmoucený nepochopením zástupu po promluvě o „chlebě života“ ptá: „Chcete i vy odejít?“, odpověď Petra

je pádná: „Pane, ke komu půjdeme? Ty máš slova věčného života“ (viz Jan 6, 67-69);

- ❖ stejně rozhodné je i vyznání víry, které, ještě jménem Dvanácti, dělá u Césareje Filipovy. Ježíšovi, který se ptá: „A za koho mě pokládáte vy?“, Petr odpovídá: „Ty jsi Kristus, Syn Boha živého“ (Mt 16, 15-16).
- Petr následoval Ježíše se vzletem, překonal zkoušku víry a odevzdal se Mu. Nicméně přichází chvíle, ve které i on ustoupí strachu a padá: zrazuje Mistra (viz Mt 26, 69-75). Petr, který sliboval absolutní věrnost, poznává hořkost a pokoření zapření. Ale kaje se, uznává svůj těžký hřích: propukne v osvobozující pláč lítosti.
- Právě Petrovi svěřuje Ježíš zvláštní poslání, které je popsáno evangelistou Janem v onom slavném dialogu, který se odehrává mezi Ježíšem a Petrem (viz Jan 21, 15-18). V tomto dialogu se zdůrazňuje hra velmi významných slov. V řečtině slovo „*filéo*“ vyjadřuje přátelskou lásku, něžnou, ale ne totální, zatímco slovo „*agapéo*“ (*agapé*) znamená lásku bez výhrad, úplnou a bezpodmínečnou. Ježíš se ptá Petra poprvé: „Šimone... miluješ mne (*agapas-me*) touto úplnou a bezpodmínečnou láskou?“ (viz Jan 21, 15). Před zkušností se zradou by byl apoštol určitě řekl: „Miluji tě (*agapo-se*) bezpodmínečně.“ Nyní, když poznal hořký smutek z nevěrnosti, drama vlastní slabosti, říká pokorně: „Pane, mám tě rád (*filo-se*)“, to znamená, „miluji tě mou ubohou lidskou láskou.“ Kristus naléhá: „Šimone, miluješ mne touto úplnou láskou, kterou já chci?“ A Petr opakuje odpověď své pokorné lidské lásky: „Kyrie, filň-se“, „Pane, mám tě rád, jak umím mít rád.“ Potřetí Ježíš říká Šimonovi pouze: „*Fileis-me?*“, „miluješ mne?“ Šimon chápe, že

Ježíšovi stačí jeho ubohá láska, jediná, které je schopen, a přece je zarmoucen, že Pán mu to musel takto říci. Odpovídá mu proto: „Pane, ty víš všechno, ty víš, že tě mám rád (*filo-se*).“

Jaké slavnostní prohlášení jednou provždy definuje úlohu Petra v církvi?

- Je to tehdy, když Ježíš tvrdí: „A já ti pravím, že ty jsi Petr, a na té skále zbuduji svou církev... Dám ti klíče království nebeského, a co odmítneš na zemi, bude odmítnuto v nebi, a co přijmeš na zemi, bude přijato v nebi“ (Mt 16, 18-19).
- Z takových tvrzení jsou velmi jasné tři metafory, ke kterým se Kristus uchyluje:
  - ❖ Petr bude skalnatým základem, na kterém spočívá stavba církve;
  - ❖ on bude mít klíče Božího království, aby otevíral a zavíral tomu, koho uzná za spravedlivého;
  - ❖ nakonec, on bude moci svazovat a rozsvazovat v tom smyslu, že bude moci stanovovat nebo zakazovat to, co bude považovat za nutné pro život církve, která je a zůstává Kristova. Je to vždy církev Kristova a ne Petrova;
  - ❖ A tak je popsáno, obrazy s plastickou evidentností, to, co následná úvaha bude kvalifikovat termínem "jurisdikčního primátu".

Je tento primát, který Ježíš záměrně udělil Petrovi, přítomný také po vzkříšení Krista?

Jistě.

- Ježíš pověřuje ženy, aby přinesly zvěst Petrovi odlišně od ostatních apoštolů (viz Mk 16,7);
- k němu a k Janovi běží Magdaléna, aby informovala o odvaleném kameni od

hrobu (viz *Jan 20,2*), a Jan mu dává přednost, když oba dva přijdou k prázdnému hrobu (viz *Jan 20,4-6*);

- Petr bude mezi apoštoly první svědek zjevení vzkříšeného Krista (viz *Lk 24,34; 1 Kor 15,5*).
- Tato jeho úloha, podtržená rozhodnutím Ježíše (viz *Jan 20,3-10*), ukazuje pokračování přednosti, kterou má ve skupině apoštolů a kterou bude mít dále ve společenství zrozeném z velikonočních událostí, jak dosvědčuje kniha Skutků apoštolů (viz *Sk 1,15-26; 2,14-40; 3,12-26; 4,8-12; 5,1-11.29; 8,14-17; 10; atd.*).
- Jeho chování je považováno za tak rozhodující, že je ve středu pozorování a také kritiky (viz *Sk 11,1-18; Gal 2,11-14*).
- Na takzvaném Jeruzalémském koncilu vykonává Petr řídicí funkci (viz *Sk 15 a Gal 2,1-10*), a právě kvůli tomuto jeho bytí svědkem autentické víry sám Pavel v něm uzná jistou kvalitu „prvenství“ (viz *1 Kor 15,5; Gal 1,18; 2,7; atd.*).
- Různé klíčové texty se vztahují na Petra. V kontextu poslední večeře Kristus uděluje Petrovi službu, aby utvrzoval bratry (viz *Lk 22,31 a násl.*). Církev, která se rodí z velikonoční památky, slavené při Eucharistii, má ve službě svěřené Petrovi jeden ze svých konstitutivních prvků.

Jaký je konečný smysl Petrova primátu?

- Začlenění Petrova primátu do kontextu poslední večeře, do chvíle ustanovení Eucharistie, paschy Páně, naznačuje také poslední význam tohoto primátu:
  - Petr musí být pro všechny časy strážcem společenství s Kristem; musí vést ke společenství s Kristem;
  - musí se starat, aby se síť nepřetrhla a aby mohlo přetrvat univerzální

společenství. Jen společně s Petrem můžeme být s Kristem, který je Pánem všech.

- Odpovědnost Petra je v tom, aby takto zaručil spojení s Kristem, s láskou Krista a aby vedl k uskutečňování této lásky v každodenním životě.

Jakým způsobem je Petruv primát spojen s Římem?

- Petr se odebral do Říma, střediska Impéria. Řím byl symbol „světa“ - „*Orbis*“ (*Orbis* vyjadřuje zemi), zde dovršuje mučednictvím svůj život ve službě evangelia. Proto sídlo v Římě, které obdrželo největší poctu, zahrnuje také největší břímě svěřené Petrovi Kristem: být ve službě všech partikulárních církví pro budování a jednotu celého Božího lidu.
- Sídlo v Římě je tak uznáno jako sídlo nástupce Petra a „katedra“ jeho biskupa představuje katedru apoštola, který je pověřen Kristem, aby pásal celé stádo. To dosvědčují nejstarší církevní otcové jako například:
  - svatý IRENEJ (biskup z Lyonu až do roku 202, ale pocházel z Malé Asie), který ve svém traktátu *Proti herezím* v roce 180 po Kristu popisuje římskou církev jako „největší a nejstarší a známou všemi; založenou a ustanovenou v Římě dvěma nejslavnějšími apoštoly Petrem a Pavlem“. A dodává: „S touto církví, pro její výjimečnou nadřazenost, se musí shodovat všeobecná církev, to znamená věřící, ať jsou kdekoliv“ (III, 3, 2-3);
  - TERTULIÁN, o trochu později (v roce 200 po Kristu), ze své strany potvrzuje: „Tato církev v Římě, jak je blažená! Byli to samotní apoštolové, kteří ji zavlažili svou krví, to je celá

nauka" (*Promlčení heretiků (Předpis proti heretikům)*, 36);

- a takto píše SVATÝ JERONÝM (který se narodil okolo roku 340 ve Stridonu, na hranici s Panonií): „Rozhodl jsem poradit se s Petrovou katedrou, kde se nachází ona víra, kterou ústa apoštola velebí; přicházím teď, abych žádal výživu pro mou duši tam, kde čas obdržel Kristův šat. Nenásleduji žádné prvenství (žádný primát) než to Kristovo; proto se spojuji s tvou blažeností, to znamená s Petrovou katedrou. Vím, že na této skále je vystavěna církev" (*Listy I*, 15,1-2).
- Kromě toho existuje důležitý list, který svatý Klement (třetí Petrův nástupce) poslal v roce 96 do církve v Korintu. Takový dopis je prvním vykonáváním římského primátu po smrti svatého Petra. Ohledně takového dopisu píše sv. Irenej (biskup z Lyonu): „Za Klementa, když vznikl nemalý rozpor mezi bratry v Korintu, římská církev poslala do Korintu velmi důležitý list, aby je usmířila v pokoji, obnovila jejich víru a hlásala tradici,

kterou ona před krátkým časem přijala od apoštolů" (*Proti Herezím 3,3,3*).

Co můžeme my dělat pro papeže?

Můžeme a musíme se modlit, aby Petrův primát, svěřený ubohým lidským osobám, mohl být vždy vykonáván v tomto původním smyslu, jak to chce Pán, a tak, aby mohl být uznáván ve svém původním významu bratry, kteří ještě nejsou v plném společenství s katolickou církví.

NB: na prohloubení se ve tématu můžete přečíst:

- BENEDIKT XVI., *středeční katecheze*, 17-24. května a 7. června 2006.

Poznámka – Citace z Katechismu katolické církve nebo Kompendia odpovídají v některých případech italskému vydání. Katecheze je zpracována podle předlohy vypracované Mons. Raffaello Martinelli (http://www.sancarlo.pcn.net/argomenti_nuovo/pagina0.html)
Katecheze naleznete: <http://spolotcepia.signalv.cz/>